
ПРАВЕДНИКИ

Криворот-Бакланова Софія Кіндратівна (1896-1976)
Криворот-Бакланов Єлизар Михайлович (1880-1942)
Савицька (Криворот-Бакланова) Галина Єлизарівна (1926)
Сидько Марія Андріївна

ВРЯТОВАНИ

Коган Григорій Леонідович (1928-1984)
Сидько Михайло Петрович (1936)

Берта Юделівна Коган та її чоловік-українець Сидько Петро Андрійович жили на вул. Жилианській, 41. Вони мали трьох дітей: Мишка, 1936 р. н., Клару, 1938 р. н. і двомісячного Володю. Від першого шлюбу Берта Юделівна мала сина Гришу, 1928 р. н.

У липні 1941 року завод, де працював Петро Сидько, евакуювався на схід. У ешелоні знаходилася вся його сім'я. Потяг стояв на станції Київ-товарний. Гриша пригадав, що він залишив закритою голуб'ятню, де знаходилися його голуби. До дому було недалеко, і він побіг до себе в двір. Потяг несподівано рушив і збожеволіла мати встигла буквально витягнути своїх дітей з вагону. Потяг пішов, а вони повернулися додому.

До міста увійшли німці, і двірник Лушка видала сім'ю поліцаям, які відвели їх до гестапо на вул. Володимирську, 15. Тут Берта побачила перекладача Івана Івановича, який був товаришем її батька. Перекладач був фольксдойче. Він умовив коменданта і Бертю з дітьми відпустили додому.

За два дні Лушка знову привела поліцаїв, і всю родину разом з іншими євреями повели до Бабиного Яру. Старші діти – зведені брати Григорій Коган і Мишко Сидько – втекли дорогою, а всіх інших розстріляли. Брати повернулися додому, жили в підвалі, але Лушка знову видала їх поліції. Хлопчиків забрали до поліції, де вони просиділи до морозів, а потім їх відпустили. І знову вони повернулися до свого підвалу. Тут їх через деякий час і знайшли Софія Кіндратівна та її донька Галина Криворот-Бакланова.

Вони забрали дітей до себе, відмили їх, випрали одяг, нагодували і залишили у себе. Під час облав казали, що це їх діти. Так вони прожили до весни 1942 року. Маленький Мишко ходив на товарну станцію, крав вугілля і міняв на їжу. Його зловила охорона, відвела до гестапо, звідти до притулку на Сирці, а потім до медцентру на Солом'янці. Йому навмисне відморозили ноги і, проводячи досліди, випробовували на ньому різні ліки.

Григорій же на вул. Жилианську не приходив, не бажаючи піддавати ризику сім'ю Криворот-Бакланових. Він дізнався, де знаходився брат, і допоміг йому втекти з медцентру. За цей час він знайшов сестру батька – Марію Сидько, яка жила в с. Сидори Білоцерківського району. Тут, у тітки, вони прожили залишок окупації, а після визволення Києва повернулися до себе додому, до квартири № 55 на вул. Жилианській, 41. У цей час їм допомагала сім'я Грицевич, сусіди з 32-ї квартири, які поставили їх на ноги.

Григорія в 19 років призвали до армії, він служив в Білорусії, де одружився, а потім повернувся до Києва. Криворот-Бакланови до цих пір підтримують контакти з його дружиною Ніною та їх дітьми Наталкою і Олександром. Сам Григорій Леонідович Коган помер від інфаркту 1984 року у віці 56 років.

Мишко служив в армії в Черкасах, там і залишився жити, завів сім'ю. 2000 року вони переїхали до Ізраїлю і живуть в м. Бейт-Шемеш.

Софія Кіндратівна Криворот-Бакланова після війни продовжувала працювати вчителькою біології в школі, де, до речі, вчилися врятовані нею хлопчики. Її чоловік Єлизар Михайлович, помер в окупованому Києві 1942 року. Донька Галина, вийшовши заміж, стала Савицькою. Їм усім присвоєно звання «Праведник Бабиного Яру» у 2003 році. Савицькій Г.Є. 2006 р. вручено орден "За заслуги" III ступеня.